

40 χρόνια δράσης

του Κυπριακού Ομίλου Εκπαιδευτικής Διοίκησης (Κ.Ο.Ε.Δ)

Πρώτο μέρος: Από την ίδρυση του ΚΟΕΔ 1977 μέχρι 25 Απριλίου 1995

Από τον Παντελή Θεοφυλάκτου

Κύριε Πρόεδρε,

Distinguished Speakers,

Κυρίες και Κύριοι

Μου ζητήθηκε να παρουσιάσω στη σημερινή εκδήλωση, την περίοδο από την ίδρυση του Κυπριακού Ομίλου Εκπαιδευτικής Διοίκησης (ΚΟΕΔ), μέχρι το πρώτο σημαντικό ορόσημο μιας μεγάλης αλλαγής στη λειτουργία του ΚΟΕΔ, που συνέβη στις 25 Απριλίου 1995. Πριν ξεκινήσω να γράφω, αναζήτησα τα Πρακτικά των Διοικητικών Συμβουλίων της περιόδου στην οποία θα αναφερόμουν. Όσο και αν προσπάθησα όμως δεν τα κατάφερα. Κατέφυγα σε άτομα που υπήρξαν μέλη Διοικητικών Συμβουλίων και σε όσα γραπτά κείμενα υπήρχαν. Το πρώτο μου εύρημα ήταν ότι η ίδρυση του ΚΟΕΔ δεν ήταν αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας. Ήταν υπόθεση ενός ατόμου. Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή. Ο ΚΟΕΔ ιδρύθηκε το 1977 από τον αείμνηστο Ανδρέα Αναστασιάδη, τότε Γενικό Επιθεωρητή Δημοτικής Εκπαίδευσης. Το αβίαστο ερώτημα είναι γιατί ένας ανώτατος αξιωματούχος του Υπουργείου Παιδείας πήρε αυτή την απόφαση. Για να βρούμε την απάντηση, θα πρέπει να αναφερθούμε σε δυο γεγονότα, αλληλένδετα μεταξύ τους, κατά τη δεκαετία του 1970. Πρώτον, την εποχή εκείνη στη δημόσια ζωή στην πατρίδα μας επικρατούσαν συνθήκες αυστηρής γραφειοκρατίας, μέσα σε ένα εξίσου αυστηρό συγκεντρωτικό διοικητικό σύστημα. Οι διευθυντές των σχολείων, όλων των βαθμίδων, ήταν υποχρεωμένοι να εκτελούν τα καθήκοντά τους σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους και τους σχετικούς κανονισμούς. Τα περιθώρια για πρωτοβουλίες ήταν ελάχιστα ως ανύπαρκτα. Οποιαδήποτε αλλαγή θα έπρεπε να προέλθει από τον επιθεωρητή ή να έχει την προηγούμενη έγκρισή του. Δεύτερον, ο Ανδρέας Αναστασιάδης, ως εκ της θέσης του, ήταν υποχρεωμένος να λειτουργεί μέσα στα στενά αυτά πλαίσια. Ωστόσο, μέσα στον εκπαιδευτικό κόσμο είχε τη φήμη ενός καινοτόμου εκπαιδευτικού, ενός οραματιστή της δημοκρατικής παιδείας. Όταν υπήρχε πρόσφορο έδαφος,

ενθάρρυνε τους διευθυντές και τους δασκάλους να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για διδακτικές προσεγγίσεις σύμφωνες με τις απαιτήσεις μιας προοδευτικής κοινωνίας. Ήταν ένθερμος υποστηρικτής ενός δημοκρατικού σχολείου, που να λειτουργεί σε συνεργασία με την κοινότητα. Και αυτό γιατί θεωρούσε την εκπαίδευση, ως έναν από τους βασικούς ιστούς για την ανάπτυξη δημοκρατικών θεσμών και τη δημιουργία της κοινωνίας των πολιτών.

Κατά την ακαδημαϊκή χρονιά 1973-74, κέρδισε υποτροφία για το Πανεπιστήμιο του Birmingham. Εκεί, από ευτυχή σύμπτωση, συνδέθηκε με τον καθηγητή Meredyd Hughes, ο οποίος ήταν ο Πρόεδρος του British Education Administration Society. Ήταν επίσης αξιωματούχος του Commonwealth Council of Educational Administration (CCEA), και πρόσφερε τη βοήθειά του για την ίδρυση Ομίλων Εκπαιδευτικής Διοίκησης σε χώρες της Κοινοπολιτείας. Μετά την επιστροφή του Ανδρέα Αναστασιάδη στην Κύπρο, συνέβησαν τα γνωστά τραγικά γεγονότα λόγω της τουρκικής εισβολής. Τα Χριστούγεννα του 1975, ο Α.Α. επικοινωνήσε με τον καθηγητή Hughes και αυτός, στην απάντησή του, πληροφορούσε ότι μόλις είχε ιδρυθεί Όμιλος Εκπαιδευτικής Διοίκησης στη Νιγηρία, και ερωτούσε «what about Cyprus;» Η ανταπόκριση του Α.Α. διατυπώθηκε με μια ολιγόλογη δική του ερώτηση, «how do we go about it?» Σε λιγότερο από δύο χρόνια, το 1977, ο ΚΟΕΔ ήταν πραγματικότητα. Άρχισε τη λειτουργία του στα πλαίσια του Κοινοπολιτειακού Συμβουλίου, CCEA.

Μια εγγενής δυσκολία που αντιμετώπισε στα αρχικά στάδια της λειτουργίας του ο ΚΟΕΔ, ήταν η ιδιότητα του Προέδρου του ως ανώτατου αξιωματούχου της Δημοτικής Εκπαίδευσης. Αυτός ήταν και ο λόγος που στα πρώτα χρόνια τα μέλη του προέρχονταν μόνο από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Γρήγορα όμως το πρόβλημα αυτό ξεπεράστηκε.

Μόνιμη έδρα του ΚΟΕΔ ως τον Απρίλη του 1995 δεν υπήρχε. Ως χώρος συγκέντρωσης των μελών, και για τις συνεδρίες του Διοικητικού Συμβουλίου, εχρησιμοποιείτο η Σχολή Κωφών. Οι λόγοι για την επιλογή αυτή ήταν δύο. Πρώτον, ο Πρόεδρος του ΚΟΕΔ ήταν ο επιθεωρητής της Σχολής. Δεύτερον, στη Σχολή Κωφών λειτουργούσε οικοτροφείο για τους μαθητές, και υπήρχαν διαθέσιμες αίθουσες κατά τα απογεύματα.

Οι βασικότεροι στόχοι του ΚΟΕΔ, όπως καθορίζονταν από το Καταστατικό του ήταν οι πιο κάτω:

- Να προάγει την εκπαιδευτική διοίκηση στην Κύπρο και να ενθαρρύνει την έρευνα στον τομέα αυτόν.
- Να αποτελεί για όλους τους ενδιαφερομένους βήμα συζήτησης επί νέων προσεγγίσεων αναφορικά με την εκπαιδευτική διοίκηση.
- Να συνδέει τη θεωρία με την πράξη στον τομέα της εκπαιδευτικής διοίκησης.
- Να διατηρεί επαφή με παρόμοιους οργανισμούς άλλων χωρών, ιδίως των χωρών της Κοινοπολιτείας.
- Να προωθεί υψηλά επίπεδα στον τομέα της μελέτης και εφαρμογής της εκπαιδευτικής διοίκησης στην Κύπρο.

Η πρώτη και πολύ σημαντική δραστηριότητα του ΚΟΕΔ ήταν η διοργάνωση του Τέταρτου Περιφερειακού Συνεδρίου του Κοινοπολιτειακού Συμβουλίου Εκπαιδευτικής Διοίκησης (CCEA). Θέμα του Συνεδρίου ήταν : “Managing the Schools of the Future – Focus on Principals”. Το Συνέδριο αυτό διήρκεσε από τις 2 έως τις 8 του Γενάρη 1980. Πήραν μέρος σύνεδροι από 15 χώρες της Κοινοπολιτείας. Το Κοινοπολιτειακό Συμβούλιο ανέλαβε την έκδοση των εργασιών του Συνεδρίου αυτού σε βιβλίο.

Μετά το Συνέδριο του 1980, ακολούθησε μια μακρόχρονη περίοδος αδράνειας στον ΚΟΕΔ. Η ατυχής αυτή κατάσταση οφειλόταν σε δύο λόγους, αλληλένδετους μεταξύ τους. Ενώ ο Πρόεδρος του ΚΟΕΔ όδευε προς την αφυπηρέτησή του από τη θέση του στο Υπουργείο Παιδείας, υποχρεώθηκε να ξεκινήσει τη μάχη του με τον καρκίνο. Το 1993 ο Πρόεδρος του ΚΟΕΔ υπέβαλε την παραίτησή του, οπότε ομάδα μελών ανέλαβε την πρωτοβουλία να επαναδραστηριοποιήσει τον Όμιλο. Η πρώτη απόφαση του νέου Δ.Σ. ήταν η διεξαγωγή έρευνας αναφορικά με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Το Υπουργείο Παιδείας βρισκόταν τότε σε διάλογο με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εκπαιδευτικών, για τη δημιουργία ενός νέου και πιο αποτελεσματικού και αποδεχτού σχεδίου αξιολόγησης του έργου των εκπαιδευτικών. Τα ευρήματα της εν λόγω έρευνας, διατυπώθηκαν σε 10 Αρχές. Μεταφέρω το κεντρικό νόημα των σημαντικότερων από αυτές :

- Για να γίνει κάποιος καλός διευθυντής, πρέπει να τύχει περαιτέρω μόρφωσης.
- Πρέπει να υπάρχει ένα μόνο κλίμακο αξιολόγησης, παγκύπρια, για κάθε βαθμίδα εκπαιδευτικών, έτσι ώστε να διασφαλίζεται το κοινό μέτρο.
- Να δημιουργηθεί νέα θέση προαγωγής ισότιμη με εκείνη του διευθυντή, με σκοπό ο καλός εκπαιδευτικός έδρας να παραμένει, αν το επιθυμεί, στην τάξη μετά την προαγωγή του.
- Να συγκροτηθεί Επιτροπή από δικαστικούς, που να εκδικάζει και εκκαθαρίζει μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα (2-3 μηνών) προσφυγές εναντίον προαγωγών.

Αντίγραφα των αποτελεσμάτων αυτής της έρευνας διαβιβάστηκαν στο Υπουργείο Παιδείας και σε όλες τις εκπαιδευτικές οργανώσεις. Το Δ.Σ. απεφάσισε να προβεί και στη δημοσίευσή τους. Αυτή ήταν και η αφορμή για την πραγμάτωση της σκέψης για την έκδοση από τον Όμιλό μας «Ενημερωτικού Δελτίου». Η πρώτη του έκδοση έγινε τον Γενάρη του 1995.

Τον Μάιο του 1993, ο ΚΟΕΔ οργάνωσε συζήτηση με θέμα: «Το εκπαιδευτικό σύστημα, υπόθεση που αφορά μόνο το κράτος ή και κοινωνικούς φορείς;» Ομιλητές ήταν ηγετικά στελέχη του Υπουργείου Παιδείας και της Ένωσης Δήμων.

Παράλληλα, και ενδιάμεσα προς τα Περιφερειακά Συνέδρια, το Κοινοπολιτειακό Συμβούλιο – CCEA διοργάνωνε διεθνή συνέδρια με τον γενικό τίτλο International Intervisitation Program I.I.P. Τον Μάιο του 1994, ο ΚΟΕΔ εκπροσωπήθηκε σε ένα τέτοιο Συνέδριο στον Καναδά με τον Πανεπιστημιακό Πέτρο Πασιαρδή, που ήταν τότε ένα από τα νέα μέλη του Δ.Σ. Η συμμετοχή μας σ'εκείνο το Συνέδριο άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις. Το CCEA διόρισε μάλιστα τον εκπρόσωπό μας στην τιμητική θέση του μέλους του Συμβουλευτικού Σώματος Εκδόσεων του εκφραστικού οργάνου του CCEA «Studies in Educational Administration».

Ήταν φανερό, ότι ο ΚΟΕΔ ξαφνικά αναδύθηκε μέσα από την αδράνεια του. Δραστηριοποιήθηκε σε πολλούς τομείς, και πολύ έντονα. Όλοι αναγνώριζαν ότι οραματιστής και οργανωτής αυτής της νέας πορείας του ΚΟΕΔ ήταν ο πανεπιστημιακός Πέτρος Πασιαρδής, το νεότερο άτομο ως μέλος του Δ.Σ., αλλά και σε ηλικία. Το Δ.Σ. απεφάσισε να πραγματοποιήσει έκτακτη εκλογική Γενική Συνέλευση των μελών, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 25 Απριλίου 1995. Ήταν τότε που ζητήθηκε από τον πανεπιστημιακό Πέτρο Πασιαρδή, ομόφωνα και ομόθυμα, να αναλάβει την προεδρία του ΚΟΕΔ. Έτσι άρχισε μια νέα εποχή στη ζωή και τη δράση του ΚΟΕΔ, όπως θα την ακούσετε στη συνέχεια.